

Sygn. akt I CZ 28/14

POSTANOWIENIE

Dnia 28 maja 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tadeusz Wiśniewski (przewodniczący)

SSN Jan Górowski

SSN Bogumiła Ustjanicz (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa D. S.

przeciwko małoletniemu M. K. i S. K.

o ustalenie ojcostwa,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 28 maja 2014 r.,

na skutek zażalenia powoda

na postanowienie Sądu Okręgowego w R.

z dnia 20 stycznia 2014 r.,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w R. odrzucił skargę kasacyjną powoda od wyroku tego Sądu z dnia 20 września 2013 r., którym orzeczono o zawieszeniu władzy rodzicielskiej powoda względem małoletniego syna M. K., przyjmując że możliwość wniesienia tego środka nie została przewidziana w art. 519² § 2 k.p.c.

W zażaleniu powód zarzucił postanowieniu naruszenie art. 519¹ § 2 w związku z art. 577 k.p.c. przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie ich do orzeczenia o władzy rodzicielskiej, zawartego w wyroku, wydanym w postępowaniu procesowym. Ponadto podał, że art. 519¹ § 2 k.p.c. jako przepis szczególny w stosunku do przepisów art. 398¹ i art. 398² k.p.c., które nie wyłączają dopuszczalności zaskarżenia rozstrzygnięcia o władzy rodzicielskiej, objętego wyrokiem ustalającym ojcostwo, został rozszerzająco zinterpretowany, co jest niedopuszczalne. Naruszenie art. 519¹ § 2 w związku z art. 577 k.p.c. oraz art. 45 ust. 1 i art. 78 Konstytucji RP pozbawiło go prawa do zaskarżenia rozstrzygnięcia wydanego po raz pierwszy przez Sąd drugiej instancji. Powód domagał się uchylenia zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Dopuszczalność wniesienia skargi kasacyjnej od orzeczeń sądu drugiej instancji uregulowana została odrębnie w sprawach rozpoznawanych w postępowaniu procesowym w art. 398¹ i art. 398² k.p.c. oraz w postępowaniu nieprocesowym w art. 519¹ k.p.c. Analiza tych uregulowań wskazuje, że objęte nimi kryteria odnoszą się do formy orzeczeń kończących postępowanie w sprawie (wyroki, postanowienia orzekające co do istoty sprawy, postanowienia w przedmiocie odrzucenia pozwu lub wniosku albo umorzenia postępowania) oraz do przedmiotu sprawy lub wartości przedmiotu zaskarżenia.

Orzeczenia, których przedmiotem rozstrzygnięcia są zarówno roszczenia rozpoznawane w trybie procesowym, jak i żądania należące do trybu nieprocesowego, podlegają samodzielnemu zaskarżeniu skargą kasacyjną, jeżeli

dopuszczają je przepisy regulujące właściwy dla tego przedmiotu sprawy tryb postępowania. Nie ma zatem znaczenia to, że zaskarżone orzeczenie stanowiło element sprawy, w której, w odniesieniu do rozstrzygnięcia o głównym jej przedmiocie skarga kasacyjna byłaby dopuszczalna.

Nie jest trafny argument powoda, że skoro przepis art. 398² § 2 pkt 1 k.p.c. wyłączył dopuszczalność złożenia skargi kasacyjnej w sprawie o alimenty, zawartej także w wyroku ustalającym ojcostwo, a nie dokonał tego w odniesieniu do orzeczenia o władzy rodzicielskiej, to w tym zakresie skargę kasacyjną należy uznać za dopuszczalną. Uregulowanie art. 398² k.p.c. dotyczy jedynie spraw rozpoznawanych w trybie postępowania procesowego. Wyłączenie dopuszczalności skargi kasacyjnej w sprawach o alimenty, objęte art. 398² § 2 pkt 2 k.p.c., dotyczy wszelkich orzeczeń, które dotyczą tego przedmiotu, rozpatrywanego w trybie postępowania procesowego.

Dopuszczalność skargi kasacyjnej w sprawach rozpoznawanych w postępowaniu nieprocesowym objęta jest samodzielną regulacją, przewidzianą w art. 519¹ k.p.c., a spraw z zakresu prawa rodzinnego, opiekuńczego i kurateli dotyczy jej § 2, który stanowi, że skarga przysługuje tylko w sprawach o przysposobienie oraz o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami, chyba że wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż sto pięćdziesiąt tysięcy złotych. Znaczenie rodzajów spraw, do których odwołuje się art. 519¹ k.p.c., określa się przy zastosowaniu systematyki i nazewnictwa przyjętych w kodeksie postępowania cywilnego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 listopada 2004 r., III CZ 102/04, niepubl.). Sprawami z zakresu prawa rodzinnego, opiekuńczego i kurateli, rozpoznawanymi w postępowaniu nieprocesowym są zatem sprawy uregulowane w art. 561 do 605 k.p.c. Należą do nich również sprawy objęte oddziałem drugim działu II kodeksu postępowania cywilnego z zakresu stosunków między rodzicami i dziećmi, wymienione w art. 579 k.p.c., w tym sprawa o zawieszenie władzy rodzicielskiej. Oznacza to, że od orzeczenia sądu drugiej instancji kończącego sprawę w przedmiocie zawieszenia władzy rodzicielskiej skarga kasacyjna jest niedopuszczalna. Wyrażony został w orzecznictwie pogląd (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 1998 r., II CKN 780/97, z dnia 17 grudnia

1999 r., III CZ 150/99 i z dnia 28 maja 2013 r., V CZ 163/12, niepublikowane), że przeciwko dopuszczalności skargi kasacyjnej od orzeczeń w sprawach opiekuńczych przemawia również możliwość ich zmiany na podstawie art. 577 k.p.c. Podniesiony w tych orzeczeniach argument natury aksjologicznej, wskazującej na naturę orzeczeń w sprawach opiekuńczych i możliwość oraz potrzebę szybkiego dostosowywania orzeczenia do zaistniałej sytuacji, uwzględniającej dobro osoby, której postępowanie dotyczy, wspiera racje, które zadecydowały o treści art. 519¹ § 2 k.p.c., wyłączającej dopuszczalność skargi kasacyjnej. Nie ma podstaw i nie wskazuje ich zażalenie, do kwestionowania trafności tego argumentu.

Zarzut pozbawienia powoda prawa do rozpoznania sprawy w dwuinstancyjnym postępowaniu i odmowy uprawnienia do wniesienia skargi kasacyjnej, oparty na wymienionych przepisach Konstytucji nie miał znaczenia dla oceny zażalenia, dotyczącego kontroli prawidłowości odrzucenia skargi kasacyjnej. Przepis art. 45 ust. 1 Konstytucji RP stanowi o prawie do sądu, wyrażonym jako prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Z art. 78 wynika prawo do zaskarżenia orzeczenia wydanego w pierwszej instancji. Żaden z tych przepisów nie odnosi się zatem do kwestii dopuszczalności skargi kasacyjnej w ogólności, jak też od orzeczenia sądu drugiej instancji w sprawie o zawieszenie władzy rodzicielskiej jednego z rodziców. Nie mogło zatem dojść do ich naruszenia.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy oddalił zażalenie na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 1 i 3 k.p.c.